

Z7111 KVALITATIVNÍ ANALÝZA DAT

Geografický ústav
Přírodovědecká fakulta MU
podzim 2016

Aktualizováno: 20. 9. 2016

Základní informace:

Rozsah:

1 hodina přednáška / 2 hodiny semináře; 4 kredity dle standardu ETCS

Ukončení:

Kolokvium

Prerekvizity:

Z2011 Metody geografického výzkumu & Z4011 Kvalitativní metody sociálně geografického výzkumu

Cílová skupina:

Sociální geografie a regionální rozvoj (program PŘF, N-GK);

Aplikovaná geografie (program PŘF, N-GK).

Cíle předmětu:

Předmět navazuje na základní kurz kvalitativní metodologie. Jeho cílem je prohloubit metodické kompetence studentů, aby byli schopni samostatně provádět kvalitativní analýzu textových dokumentů a na jejich základě sepsat odborný článek. Předmět se zaměří na způsoby přepisu, kódování a analýzy textových dokumentů (rozhovory, zprávy, strategie, sdělení atp.). Studenti zvládnou techniky obsahové, diskurzivní a konverzační analýzy a budou je schopni provádět v softwarovém prostředí Atlas.ti. Zatímco přednášky budou zaměřeny na obecné představení těchto technik, cvičení budou sloužit k provádění analýz přímo v softwaru Atlas.ti.

Osnova předmětu:

I. část: Transkript

1. co je to transkrip a k čemu slouží
2. různé druhy přepisu (doslovný, anotovaný atp.)
3. jak adekvátně přepsat rozhovor

II. část: Kódování

4. co to je kód a jaké jsou jeho funkce
5. první čtení, psaní komentářů, názvy kódů
6. zakotvená teorie

III. část: Analýza

7. obsahová analýza
8. diskurzivní analýza
9. konverzační analýza

VI. část: Článek

10. kapitola o metodologii
11. kapitola o datech
12. specifika kvalitativního článku

Metody hodnocení:

Pro úspěšné zakončení předmětu je vyžadováno splnění čtyř podmínek. První z nich je představována četbou pěti vybraných textů. Druhá podmínka je provedení analýzy tří přepsaných rozhovorů a poslední podmínkou je sepsání závěrečné zprávy o výsledcích vlastní analýzy.

Kontakty:

RNDr. Robert Osman, Ph.D.

Geografický ústav PŘF MU

pracovna: 02008, konzultační hodiny viz osobní stránky v ISu

<http://is.muni.cz/osoba/80142?fakulta=1431;obdobi=4966>

e-mail: osman@mail.muni.cz

tel: (+420) 549 498 010, (+420) 739 434 012

Obsahové a časové rozvržení předmětu:

Datum P	Týden	Forma	Téma
20. 9.	1.	P	Kvalitativní analýza Obecné vlastnosti kvalitativní metodologie. Obecné vlastnosti kvalitativní analýzy. Co je to kvalitativní analýza? Jaké má specifika? K čemu slouží? Kdy ji používat? A kdy ji naopak nepoužívat?
		C	Požadavky na úspěšné ukončení předmětu. Struktura a harmonogram semestru.
27. 9.	2.	P	Zásady sběru a archivace kvalitativních dat Proč si nahrávat rozhovor? Postupy jak správně nahrávku archivovat, jak zajistit její anonymitu, její bezpečnost a její nepoškození. Jak archivovat osobní data o respondentech?
		C	Řízená diskuse nad vybraným textem (text 0). Ukázka práce se softwarem Audacity, který slouží na úpravu zvukové nahrávky rozhovoru. Stříh, odstranění šumu a anonymizace zvukové nahrávky.
4. 10.	3.	P	Transkript Co je to transkript? Základní náležitosti a struktura transkriptu. Různé druhy transkriptů (doslovný, anotovaný atp.)
		C	Ukázka práce se softwarem F4, který slouží pro transkripci rozhovoru.
11. 10.	4.	P	Přepisová pravidla a značky Hlavička, vlastní přepis, zkratky mluvčích, přepisování slov, přepisování replik, přepisování pauz, střídání mluvčích a transkripční značky.
		C	Řízená diskuse nad vybraným textem (text 1).
18. 10.	5.	P	Anonymizace dat Anonymizace respondenta, anonymizace třetích osob, anonymizace lokalit, anonymizační značky a způsoby záměny vlastních jmen.
		C	Uvedení do softwaru Atlas.ti. Představení prostředí softwaru a jeho základních funkcionalit.
25. 10.	6.	P	Jak se dělá kvalitativní analýza První nestrukturované čtení. Opakované strukturované čtení. Psaní komentářů. Formulace otázek. Hledání výzkumného problému.
		C	Řízená diskuse nad vybraným textem (text 2).
1. 11.	7.	P	Kódování I. Co je to kód? K čemu slouží? Jaká je jeho role v analýze? Jak jej pojmenovat. Jednoduchý a složený kód. Revize kódů.
		C	Kódování v prostředí Atlasu.ti. Označování úryvků, vytváření kódů, vytváření rodin kódů, vytváření vztahů mezi kódy, vyhledávání pomocí kódů.

8. 11.	8.	P	Kódování II. Vztah kódů s výzkumnou otázkou. Vztah mezi empiricko-analytickou a konceptuální prací.
		C	Řízená diskuse nad vybraným textem (text 3).
15. 11.	9.	P	Interpretativní fenomenologická analýza (IPA) Výzkumná otázka, tvorba dat, postup analýzy, prezentace výsledků, ukázka analýzy.
		C	Provádění vlastní analýzy v prostředí Atlas.ti.
22. 11.	11.	P	Metoda zakotvené teorie (GTM) Výzkumná otázka, tvorba dat, postup analýzy, prezentace výsledků, ukázka analýzy.
		C	Řízená diskuse nad vybraným textem (text 4).
29. 11.	12.	P	Narativní analýza Výzkumná otázka, tvorba dat, postup analýzy, prezentace výsledků, ukázka analýzy.
		C	Provádění vlastní analýzy v prostředí Atlas.ti.
6. 12.	13.	P	Diskurzivní analýza Výzkumná otázka, tvorba dat, postup analýzy, prezentace výsledků, ukázka analýzy.
		C	Provádění vlastní analýzy v prostředí Atlas.ti.
13. 12.	14.	P	Psaní článku Specifika kvalitativních příspěvků. Metodická kapitola, empirická kapitola, formátování přímých citací, formulace závěrů, formální úprava.
		C	Sepsání závěrečné zprávy Obsah a struktura závěrečné zprávy. Odlišnosti jazyka kvalitativní a kvantitativní metodologie. Interpretace výsledků.

Povinná literatura:

- Text 0: MULÍČEK, O., OSMAN, R., SEIDENGLANZ, D.: Imaginace a reprezentace prostoru v každodenní zkušenosti. Sociologický časopis / Czech Sociological Review, AV ČR, 49 (5), 2013, s. 781–810.
- Text 1: KADERKA, P., SVOBODOVÁ, Z.: Jak přepisovat audiovizuální záznam rozhovoru? Manuál pro přepisovatele televizních diskusních pořadů. Jazykovědné aktuality, 43 (3–4), 2006, s. 18–51.
- Text 2: ASHMORE, M., REED, D. Nevinnost a nostalgie v konverzační analýze: Dynamické vztahy mezi nahrávkou a jejím přepisem. Biograf 2001, s. 3–23.
- Text 3: KONOPÁSEK, Z. Making thinking visible with Atlas.ti: Computer assisted qualitative analysis as textual practices. Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research, 9, č. 2, 2008. odst. 62, čl. 12.
- Text 4: ŘIHÁČEK, T., HYTYCH, R. Metoda zakotvené teorie. In Řiháček, T., Čermák, I., Hytych, R., a kol. Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy. Brno: Masarykova univerzita, 2013, s. 44–74.

Rozšiřující literatura:

- [1] DELYSER, Dydia. The SAGE handbook of qualitative geography. London: SAGE, 2010. 431 s. ISBN 1412919916.
- [2] DENZIN, Norman; LINCOLN, Yvonna. Collecting and interpreting qualitative materials. Thousand Oaks : SAGE Publications, 2003. 682 s. ISBN 0761926879.
- [3] DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele. Praha: Karolinum, 2000. 374 s. ISBN 8024601397.
- [4] EMERSON, Robert M; FRETZ, Rachel I; SHAW, Linda L. Writing ethnographic fieldnotes. Chicago: University of Chicago Press, 1995. 254 s. ISBN 0226206807.
- [5] GAVORA, Peter. Sprievodca metodológiou kvalitatívneho výskumu. Bratislava, Vydavateľstvo UK, 2011. 229 s. ISBN 9788022323178.
- [6] HAY, Iain. Qualitative research methods in human geography. South Melbourne, Vic. : Oxford University Press, 2005. 339 s. ISBN 019555079X.
- [7] HÁJEK, Martin. Čtenář a stroj: vybrané metody sociálněvědní analýzy textů. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014, 226 s. ISBN 9788074191619.
- [8] KADERKA, Petr; SVOBODOVÁ, Zdeňka. Jak přepisovat audiovizuální záznam rozhovoru? Manuál pro přepisovatele televizních diskusních pořadů. Jazykovědné aktuality, 43 (3–4), 2006. s. 18–51.
- [9] SEIDMAN, Irving. Interviewing as qualitative research : a guide for researchers in education and the social sciences. 3. ed. New York: Teachers College, Columbia University, 2006. 162 s. ISBN 0807746665.
- [10] SILVERMAN, David; ŠTULRAJTER, Martin. Ako robiť kvalitatívny výskum : praktická príručka. Bratislava: Ikar, 2005. 327 s. ISBN 8055109044.
- [11] STRAUSS, Anselm; CORBINOVÁ, Juliet. Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie. Boskovice: Albert, 1999. 201 s. ISBN 80-85834-60-x.
- [12] ŘIHÁČEK, Tomáš; ČERMÁK, Ivo; HYTYCH, Roman. Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2013, 190 s. ISBN 9788021063822.